

EPIDEMIE NA ŚWIECIE

Drodzy Bursjanie, dzisiaj mamy epidemię koronawirusa, wcześniej świat ogarniały inne choroby. W skrócie Wam je przedstawię.

EPIDEMIE NA ŚWIECIE

Epidemia ateńska - już starożytni musieli stawiać czoła zarazom. Jedną z nich (przypuszczalnie dżuma lub duru brzusznego) w 430 r. p. n. e. ogarnęła Ateny. Zabiła m. in. lokalnego polityka Peryklesa.

Dżuma Justyniana - wybuchła w Konstantynopolu za panowania cesarza Justyniana I Wielkiego. W latach 541 - 542 zmarła w jej wyniku połowa mieszkańców Europy, a także miliony w Azji i Afryce.

Czarna śmierć - tak w XIV wieku nazywano dżumę. Co ciekawe, jej ówczesna epidemia ominęła Polskę. Symbolem tej choroby w następnych wiekach stał się ochronny strój lekarzy, z maską w kształcie dzioba.

Epidemia Cocoliztli inne zarazy opanowały w XVI wieku Meksyk. Doprowadziły do upadku cywilizacji Azteków. Wymarło 60 - 90 procent ludności! Część w skutek chorób przywleczonych przez najeźdźców z Europy.

Epidemia ospy prawdziwej (inaczej: czarnej) - w XVIII wieku przyczyniła się do wynalezienia pierwszej w historii szczepionki. Jest przykładem choroby, którą w wyniku wysiłków ludzkich całkowicie wyeliminowano.

Cholera w XIX wieku - przypuszczalnie Adam Mickiewicz zmarł właśnie na tę chorobę w 1855 roku, przebywając w Stambule. Jej epidemię ograniczyło odkrycie bakterii przecinkowca cholery przez Niemca Roberta Kocha.

Grypa Hiszpanka - wbrew nazwie „Hiszpanka” do Europy przywędrowała z USA. Tam diagnozowano ją u żołnierzy szkolonych do udziału w I wojnie światowej. W 1918 r. pierwszą falę grypy zbagatelizowano, bo nie miała ciężkiego przebiegu. Kolejne jej uderzenia były już tragiczne w skutkach. Według różnych szacunków ta pierwsza wielka epidemia XX wieku zabiła od 25 do nawet 100 milionów ludzi. Za pandemię hiszpanki odpowiadał wirus grypy o podtypie H1N1. Z kolei w latach 1956 - 1958 Chiny, a potem okoliczne kraje, zaatakował szczep H2N2. Dziesięć lat później prawdopodobnie w wyniku jego mutacji powstał natomiast wirus H3N2. On był odpowiedzialny za grypę „Hongkong”, zbierając żniwo od 1968 do 1970 roku. Obie epidemie łącznie pochłonęły nawet do 5 milionów ofiar śmiertelnych.

Pandemia grypy A/H1N1 - wywołała ją zmutowana wersja wirusa świńskiej grypy. Objęła wszystkie kontynenty w latach 2009 - 2010. Zarażonych tym rodzajem grypy było nawet do 1,4 miliarda ludzi na całym świecie - więcej niż podczas epidemii „Hiszpanki”! Mimo to śmiertelność była już tym razem znacznie niższa. Niezależnie od źródeł, na których byśmy się opierali, zmarło niecałe 600 tysięcy osób.

Gorączka krwotoczna Ebola - nazwa choroby i wywołującego ją wirusa pochodzi od rzeki Eboli w Zairze, gdzie w 1976 r. odnotowano pierwsze zakażenia. Największa epidemia tej choroby wybuchła w Afryce w latach 2013 - 2015. Jej rozwojowi sprzyja tropikalny klimat i trudne warunki życia. Mimo wysokiej śmiertelności (do 90 %) wirusa zabija ... zwykłe używanie mydła.

Pandemia wirusa HIV - choć powodowana przez wirusa choroba AIDS stała się przyczyną śmierci nawet 30 mln ludzi, udało się opracować terapie hamujące jej rozwój. Profesor **Luc Montagnier** z Instytutu Pasteura i kierowany przez niego zespół w 1983 roku wyizolował wirusa HIV. Przypuszcza się, że ta zakaźna cząstka zarażała ludzi już wcześniej, w pierwszej połowie XX wieku.

POCZĄTKI SZCZEPIEŃ

Zaczęło się od Chińczyków. Gdy czarna ospa w 1721 r. dotarła do Anglii, stosowano tam opracowaną w Chinach pierwszą znaną „szczepionkę”. Wdmuchiwano do nosa pył ze strupów zdrapanych z ciał osób chorych. Wywoływało to łagodnie przebiegającą ospę, która uodparniała na wirusa.

Patent z Afryki - podobny efekt dawało otwarcie małej ranki i wtarcie w nią płynu surowiczego pobranego od chorej osoby. Ponoć tę metodę przekazał Europejczykom czarnoskóry niewolnik z Sudanu.

Za odkrywcę szczepień uznaje się angielskiego lekarza **Edwarda Jennera** (1748 - 1823). Pod koniec XVIII wieku opracował szczepionkę przeciwko czarnej ospie.

Polski wkład! Wynalazcą szczepień przeciwko tyfusowi plamistemu był profesor Uniwersytetu we Lwowie, **Rudolf Stefan Weigl** (1883 - 1957).

Pierwszą skuteczną szczepionkę przeciwko polio stworzył też Polak, **Hilary Koprowski** (1916 - 2013), pracując wtedy w USA.

Z koronawirusem też sobie poradzimy!

Serdecznie pozdrawiam!

Barbara Magalska